

млн. т шроту, в тому числі для потреб свинарства – близько 500 тис. т, скотарства та птахівництва – по 300 тис. т. Для одержання такого обсягу продуктів переробки сої нею потрібно засіяти приблизно 950 тис. га та зібрати врожай на рівні 1,6 млн. т.

Цього можна досягти визначивши місце сої в системі сівозмін для всіх ґрунтово – кліматичних зон України з одночасним підвищенням її частки в структурі посівних площ до 10 %; впровадження цієї культури в короткоротаційні сівозміни, такі як «соя – кукурудза – соя», «соя – пшениця – соя» тощо. При цьому необхідно враховувати вимоги до ґрунтово – кліматичних умов, урожайність насіння, економічну ефективність виробництва, конкурентоспроможність і попит на насіння, олія та шрот на внутрішньому та зовнішньому ринках. У відповідних ґрунтово – кліматичних зонах потрібно встановити оптимальне співвідношення між всіма технічними культурами для максимального використання наявних біокліматичних ресурсів.

Література.

1. Бабич А. Соевий пояс і розміщення виробництва сортів сої в Україні / А. Бабич, А. Бабич – Побережна // Пропозиція. – 2010. - №4. – С. 53 – 55.
2. Димов О. М. Стан і тенденції розвитку виробництва сої в ринкових умовах / О. М. Димов // Економіка АПК. – 2009. - №1. – С. 97 – 102.
3. Маслак О. М. Ринок сої: Україна та світ / О. М. Маслак // Пропозиція. – 2010. - №8. – 30 – 33.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**СТАСЕНКО О.М.,* АСПИРАНТКА,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА**

Проблема підвищення ефективності агропромислового виробництва – визначальний фактор економічного і соціального

* Науковий керівник – Гуторова О.О., к.е.н., доцент

розвитку суспільства. Вітчизняне сільське господарство сучасного періоду характеризується низьким рівнем ефективності.

Питання ефективності виробництва зерна завжди цікавило дослідників. Зокрема дослідження в цій галузі проводилися В.П. Мертенсом, М.І.Щуrom, П.Т. Саблуком, Л.М. Худолій, В.І. Мациборою та ін. Як зазначає В.І. Мацибора, розвиток зернового господарства відбувається на основі підвищення економічної ефективності виробництва зерна. За цих умов збільшується валова і товарна продукція зернових культур, зміцнюється матеріально – технічна база галузі, господарства в цілому[1].

На думку, М.І.Щура економічна ефективність виробництва зерна визначається системою показників, що характеризують рівень використання основних його факторів у зерновому господарстві – трудових ресурсів, виробничих фондів, землі тощо[2].

В.П. Мертенс зазначає, що економічна ефективність визначається відношенням результату до понесених витрат на його досягнення і характеризується системою натуральних та вартісних показників[3].

Узагальнюючи дослідження вчених для оцінки економічної ефективності зерновиробництва в цілому можна застосувати такі показники, як: урожайність, (ц/га); якісні параметри продукції; затрати праці на 1 ц, (люд.-год.); собівартість та ціна реалізації 1 ц, (грн.); прибуток, (грн.) на: 1 ц і на 1 га; рівень рентабельності та рентабельність продажу (%).

Важливим показником економічної ефективності виробництва зерна є собівартість продукції. Вона відображає якість роботи господарств і значною мірою визначає рівень його прибутковості.

Досліджуючи підприємства Харківської області встановили, що повна собівартість зернових та зернобобових на підприємствах досить різниться (табл1). Так у 2008 р. собівартість зернових в СВК «Каразіна» становила 29,29 грн./ц, а у Богодухівському УКК 72,11 грн./ц. У 2009р. ситуація депо змінилася і серед досліджуваних підприємств найнижча собівартість була у ТОВ агрофірми «Петропавлівка» - 60,13 грн./ц, найвища ж собівартість – 115,31 грн./ц знову у Богодухівському УКК. Дохід на 1ц зернових та зернобобових у 2008р. найбільший був у ТОВ «Нікос Агро Харків» і склав 10,16

грн./ц, найменший показник був у Богодухівському УКК - отримали 9,96 грн збитку на центнер продукції. У 2009р.СВК «Каразіна» на 1ц зернових та зернобобових отримали 20,0 грн. прибутку, а Богодухівський УКК – 32,51 грн. збитку на центнер продукції.

Ще одним важливим показником, що характеризує економічну ефективність виробництва є рівень рентабельності. за рахунок грошової виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємство повністю відшкодовує витрати на її виробництво і одержує прибуток, що виступає головним джерелом розширеного відтворення.

Дані рис. 1 свідчать, що показники рівня рентабельності у 2009р., порівняно з 2008р. є нижчими. Так у 2008 р. чотири підприємства мали негативний показник рентабельності : ВАТ «Ульянівське» -7,4%, Богодухівський УКК: -13,8%, СТОВ «Братеницьке»: -6,3%, ТОВ СП «Родіна» -9,4%. У 2009р. з позитивним рівнем рентабельності були лише СВК «Каразіна»: 30,5%, СТОВ ім.Ватутіна: 17,9%, ПСП ім.Т.Г.Шевченка: 13,7% та ПСП «Світанок»: 22,9%. Решта підприємств мала нерентабельне виробництво зернових та зернобобових культур, відповідно ці підприємства зазнали збитку, що і є неефективним виробництвом.

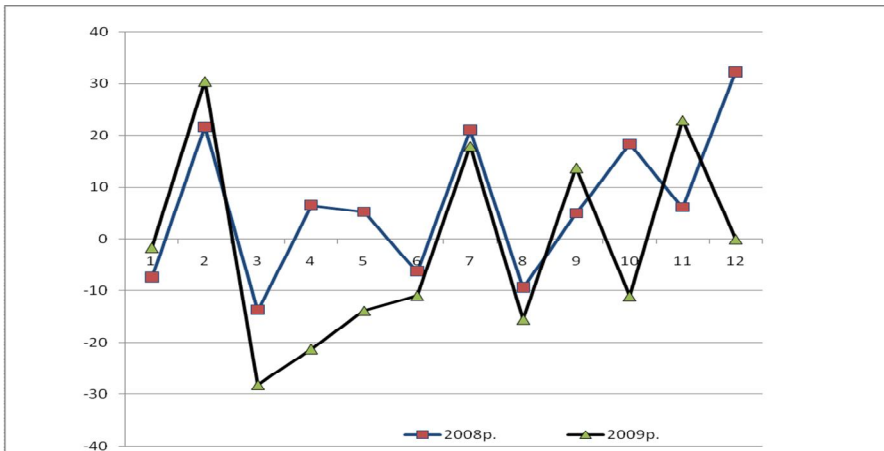

Рис.1. Рентабельність виробництва зернових та зернобобових у сільськогосподарських підприємствах Богодухівського району Харківської області

Ефективність виробництва зернових та зернобобових культур на сільськогосподарських підприємствах Богодухівського району Харківської області*

№ п/п	Підприємство	Вироблено продукції, ц		Повна собівартість, грн./ц		Виручка від реалізації, грн./ц		Дохід (збиток), грн./ц		Рівень рентабельності (збитковості), %	
		2008 р.	2009 р.	2008р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.
1	ВАТ «Ульянівське»	148840,0	109927,0	43,27	69,28	40,07	68,18	-3,20	-1,10	-7,4	-1,6
2	СВК «Каразіна»	60194,0	30623,0	29,29	65,57	35,65	43,53	6,36	20,0	21,7	30,5
3	Богодухівський УКК	43765,0	18624,0	72,11	115,31	62,15	82,80	-9,96	-32,51	-13,8	-28,2
4	СТОВ «Вперед»	22248,0	14658,0	39,67	78,01	42,24	61,48	2,56	-16,53	6,5	-21,2
5	СФГ «Промінь»	181835,0	95153,0	35,99	89,79	37,86	77,30	1,87	-12,49	5,2	-13,9
6	СТОВ «Братенницьке»	41987,0	24456,0	71,07	78,30	66,58	69,76	-4,50	-8,38	-6,3	-10,9
7	СТОВ ім.Ватутіна	58155,0	31362,0	36,47	77,29	44,14	91,14	7,68	13,85	21,1	17,9
8	ТОВ СП «Родіна»	164525,0	84373,0	58,75	98,48	53,22	83,15	-5,5	-15,33	-9,4	-15,6
9	ПСП ім.Т.Г.Шевченка	42176,0	35004,0	55,81	62,54	58,53	71,09	2,71	8,56	4,9	13,7
10	ТОВ агрофірма «Петропавлівка»	14136,0	12624,0	41,2	60,13	48,80	53,53	7,56	-6,60	18,3	-11,0
11	ПСП «Світланюк»	2180,0	5288,0	58,94	47,98	62,52	58,96	3,58	10,99	6,1	22,9
12	ТОВ «Нікос Агро Харків»	26995,0	-	31,47	-	41,63	-	10,16	-	32,3	-
Всього по району		807036,0	462092,0	46,43	80,74	46,08	75,68	-0,35	-5,06	-0,8	-6,3

*Розрахунки здійснені за даними статистичних звітів сільськогосподарських підприємств

Таким чином, в якості основних показників, що характеризують економічну ефективність виступають: собівартість 1 ц. продукції, прибуток від реалізації 1 ц. продукції та рівень рентабельності. Тому, для ефективного виробництва перш за все необхідно зменшувати собівартість продукції, для цього пропонуємо вжити таких заходів, як: впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва, боротьба з втратами урожаю, впровадження нових сортів та гібридів, застосування ресурсозберігаючих технологій, використання надійних каналів збуту за вигідною ціною.

Література.

1. Мащибора В.І. Економіка сільського господарства: Підручник. - К.: Вища шк., 1994.- 415 с.
2. Щур М.І., Розміщення виробництва зерна і шляхи його вдосконалення/ М.І.Щур, А.І.Курило// Економіка АПК.-1996.-№3.-с.45-48.
3. Мертенс В.П. Економіка сільського господарства/ Мертенс В.П., Мащибора В.І., Жигало А.Ф. та ін.- К.: Урожай,1995.-288 с.
4. Саблук П.Т. Зернові колізії, або чому й донині на цьому важливому сегменті продовольчого ринку не простежується чітка цінова політика/ П.Т.Саблук // Зерно і хліб.-2004.-№2.- с.4-5
5. Худолій Л.М. Економічний механізм формування і функціонування ринку зерна в Україні/ Худолій Л.М.-К.:ІАЕ, 1998.- 211с.

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***ТРОЩИЛОВА А.Є.,* СТУДЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Розвиток ринкових відносин у нашій країні робить неминучою зміну поглядів щодо механізму господарювання та характеру управління. Оскільки зовнішнє середовище постійно змінюється й ускладнюється, то система управління ресурсним потенціалом аграрного сектора економіки має набути нових якостей, розширюючи свої можливості. Ринок ставить підприємства аграрного сектора у

* Науковий керівник – Гуторова О. О., к.е.н., доцент